

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:

1 lună 1 cor. 70 bani, 1/4 an 5 cor., 1/2 an 10 cor., 1 an 20 cor.

Pentru ducerea la casă cu 30 bani pe lună mai mult.

Pentru monarhie:

1 lună 2 cor. 40 bani, 1/4 an 7 cor., 1/2 an 14 cor., 1 an 28 cor.

Pentru România și străinătate:

1/4 an 10 franci, 1/2 an 20 franci, 1 an 40 franci.

Abonamentele se fac numai plătindu-se înainte.

INSERTIUNILE

Un gir garmond prima-dată 14 bani, a doua-oră 12 bani
a treia-oră 10 bani.

Redacția și administrația: Strada Poplăcei Nr. 15.

Se prenumără la poște și librării.

Epistole nefrancate se refușă. — Manuscrise nu se luapoază.

Numele singuratici la 10 bani se vând în Sibiu: la librăria „Tropografie”, societate pe acțiuni și la librăria L. Michaelis, stradă Căminăci, 27. — În Alba-Iulia: la I. Maria Weissberger și la I. I. I. I.

TRIBUNA

Cucerirea Ardealului.

II.

Viena, Aprilie 1901.

Noi, Românii de pretutindenea și mai ales cei din monarhia noastră, înțelegem pe deplin poziția critică, estrem de critică, în care ne găsim, izolați de celelalte popoare române și în mijlocul unor mări, care amenință să ne înghiță, marea de Germani și marea de Slavi. — Și de ar înțelege acest pericol și Ungurii, de mult ar fi trebuit să-și dea seama de prăpastia ce și-o pregătesc ei înșiși. Dar ei nu sunt capabili a se avânta la vederi mai largi privitoare la viitorul lor, dat fiind că în țeara noastră Evreii fac politica — maghiară înaltă, guvernul maghiar și toți politicienii și înveterații lor nu fac decât înnoțea în apele Evreilor, unii — puțini — de bunăcredință, că lucră în interesul maghiarismului, ear' cei mai mulți făcând speculă în contul poporului maghiar.

Astfel soarta acestui popor nu este de loc de învidiat.

Înțeleg soarta masei poporului maghiar, a țăranelui maghiar și îndeosebi a țăranelui maghiar, care locuiește în masă pe șesul Ungariei, adoratul lor „Alföld”.

Față cu țărâna maghiară, țărâna română fără îndoială posedă un avantaj — pe lângă toate celelalte dezavantaje — care-l face capabil de a rezista cu o încăpăținare însoțită de loviturilor sorții și a oamenilor, de cum ar fi în stare să-o facă poporul maghiar.

Acest avantaj rezidă în împrejurarea, că peste tot teritoriul locuit de Români rar vei găsi un țărăn român, care să n-aibă măcar numai o palmă de pământ, care este proprietatea lui și pe care își poate zidi coliba spre a-și odihni trupul lui încovoiat de sarcinile publice ce le poartă pe umerii săi, până-când țărâni maghiari, ales pe „Alföld”, în marea lor majoritate nu au nici o palmă de pământ, căci acesta se află parte în mâna unor proprietari de pământ, parte în mâna clerului înalt, parte în mâna Evreilor și astfel țărâni siliți să muncească cu întreaga lor familie ca zileri, pe lângă o plată ridicolă și cu riscul ca iarna, când nu-și poate agonisi niciărită atâtă cât îi trebuie de pe o zi pe alta, să iee lumea în cap sau să iee focul în mână și să ceară pâne dela moșieri, cum au făcut-o acum câțiva ani prin cunoscutele mișcări agrare, care ajunseseră a pune în primejdie întregul lor „Alföld”, pe cât de binecuvântat dela natură, pe atât de prielnic pentru lățirea socialismului.

Și lucru cunoscut este, că cine posedă pământul, acela posedă și țeara și că minștrii n-au decât o scurtă durată în viața popoarelor.

Dar când avem convingerea că, pe teritoriul pe care trăim noi Români, pământul în majoritatea lui absolută al nostru este, nu ne uităm nici de eventualitatea, că ar putea sosi un moment, când și acest petec de pământ ar putea forma mărul de ceartă a celor două rase, între cari decurge acum un război latent pentru a câștiga dominațiunea în orientul Europei.

Nici nu ne încercăm a prezice, care din aceste două dominațiuni ne-ar fi mai binevenită, pentru-că noi trebuie să avem convingerea, că ori-căreia de ne-am supune, viața noastră de popor, așa cum suntem azi, ar deveni ilusorică mai curând sau mai târziu.

Toamă din aceste motive ale intereselor noastre de viață națională ținem și trebuie să ținem cu atâtă tărie la existența monarhiei noastre, pe care o primim ca o necesitate de primul rang pentru echilibrul european în general, ear' pentru ulterioara noastră dezvoltare și întărire ca popor și ca sentinelă viguroasă a rasei latine în special.

De aci urmează, că nu va găsi „Bud. H.”, măcar ar fi din toți Ungurii detectivi și ar pune fiecăruia în mână câte o lampă de a lui Diogene, nici în România nici un suflet de Român, care să viseze de cucerirea Ardealului, nici aici în monarhia noastră un singur Român, care să-și dea învoirea la ruperea Ardealului de monarhia austro-ungară.

Noi ținem la unitatea culturală cu regatul român, dar' nici-când n'am tins și nu tindem nici azi la o contopire politică cu el din motivele amintite mai sus și ușor de înțeles chiar și pentru un Ungur.

Ceea-ce cerem noi este: „întărirea monarhiei în interesul tuturor popoarelor din această țeară”, în care toamă Maghiarii sânt aceia, cari la o conflagrațiune generală au cele mai mari perspective de a fi spulberați în vânt ca pleava, dat fiind că ei în decursul domniei lor au știut să-și facă din toate popoarele conlocuitoare dușmani de moarte.

Ear' „întărirea monarhiei” noi numai așa o înțelegem, dacă monarhia se va reedifica pe baza „autonomiei naționale” a popoarelor, dând în cadrul monarhiei tuturor acestor provincii autonome drepturile ce lor le compet.

România poate va lega cu Rusia o prietenie cum ei îi va conveni mai bine, noi însă, Românii din această monarhie, nu putem lucra și lupta decât în vederea „autonomiei noastre naționale” aici în această monarhie, și când independența noastră ne va fi asigurată, atunci vom și muri pentru ea, pentru tron și pentru țeară.

Până când însă aceste drepturi inalienabile nu se vor da popoarelor, până atunci „Bud. Hirlap” și toți cei interesați pot să-și facă socoteala pe hârtie cu cifre probabile numai, dar' nici-decum cu calculi reale.

Învingerea va fi a acelora cari vor și se folosească de toate favorurile pe care le îmbie lor ocaziunea și care în același timp vor putea fi puși la adăpostul unei mase trezvie și conștie de puterile ei și de scopul pe care-l urmărește.

Ni-se impune deci și nouă Românilor o muncă gigantică pentru grabnica reorganizație a puterilor noastre și pentru împrietenirea fiecărui suflet de român cu scopul pe care îl urmărim.

Gezo.

Sibiu, 27 Aprilie 1901.

România în privința învățământului public. În foile jidăno-maghiare și-a făcut cursul o notiță plină de malicie la adresa României. Se zicea anume: „În Europa este România țeara aceea, care are cei mai mulți analfabeți, că dintre 6 milioane suflete sânt 4 milioane, cari nu știu nici celă nici scrie, și că numai un milion pot avea pretenți de gradul de cultură, pe cari îl oferă școalele noastre medii.”

Ziarul „Rumänischer Lloyd” din București observă la aceasta următoarele: „Că numărul analfabelilor în România este foarte mare, este cunoscut. Cu toate acestea raportul dat în notița aceasta despre numărul celor ce știu celă și scrie, este foarte exagerat. Ce privește afirmațiunea, că România în toată Europa numără cei mai mulți analfabeți, n'are decât să-și îndrepte omul privirea ceva mai jos în Balcani. Pe cât știm noi, România are la țeară 60% de analfabeți, ear în orașe 33 1/2%.” Dar' să fac și încoadări colosale de a schimba starea asta a lucrurilor. În România este gratuit învățământul atât în școalele populare cât și în cele medii, ba nici la universitate nu se plătește didactru. Și în privința aceasta credem, că este unica țeară în Europa. Chiar și acum, când țeara se luptă cu atâtea greutăți financiare, nu s'a desființat aproape nici o școală, ci s'au redus

numai salariile învățătorilor asemenea celorlalte funcționari ai statului.

Ceea-ce prestează România în privința învățământului public, a arătat-o la espozitia universală din Paris, din care s'a distins cu onoare. Dar' cea mai bună dovadă că școalele noastre valorează ceva este, că ele sânt cercetate și de Bulgari și de Serbi.

PROCESE DE PRESĂ. Redactorul nostru responsabil, dl. Andreiu Baltez este citat la pertractare finală în două procese de presă. Unul se va pertracta în 20 Maiu st. n. a. c. în crinimant este un articol apărut în nr. 153 al „Tribunei” din 1900, sub titlul „Sânt lași”. Al doilea proces este fixat pe ziua de 22 Maiu st. n. a. c. Articolul în crinimant a apărut în nr. 150 din anul trecut al foii noastre sub titlul „Punem stavilă”.

China și Macedonia. Ziarul „Globe” este informat din Petersburg, că ministrul de esterne francez, Delcassé a pertractat cu cancelarul rusesc Lambsdorff despre împărțirea Chinei între puteri, precum și despre situația în Orientul european. El crede, că situația aceasta este foarte grea și că prin urmare Macedoniei trebuie să-i se acorde autonomia.

Din isvor diplomatic englez se asigură, că criza chineză a trecut într-o nouă fază din cauza încercărilor diplomatice, despre cari se urmează pertractări între Londra și între Berlin și Washington. Rusia este pe cale a face o nouă trăsătură de șach.

Despre armata franceză. Un colaborator al lui Gaulois a intervievat pe generalul rus Muraviev-Amurshi, fost atașat militar, care a fost revocat din Paris, fiindcă în unele chestii militare a venit în contrarietate cu guvernul francez. Generalul a zis între altele:

„Eu n'am tănuț nici-când păreri ce le am despre armata franceză și cred, că puterea militară a Rusiei și Franței e suficientă pentru asigurarea păcii Europei. Am reprobat unele măsuri, ce guvernul francez voeste să le iee, fiindcă m'eam, că aceste ar pute strica solidității alianței noastre.”

Din Austria. Din Viena se anunță, că guvernul înaintază azi reicherath-ul proiect de lege despre canaluri. În săptămâna viitoare va fi pus la ordinea zilei proiectul despre provisorul de budget. Cele mai multe cluburi au primit programul de muncă prezentat de guvern, așa că pentru viitorul apropiat earăși e asigurată capabilitatea de muncă a parlamentului austriac.

Reforme în imperiul otoman. Se anunță din Constantinopol, că ambasadorii de acolo au ținut o lungă conferință cu privire la reformele ce au să se introducă în Macedonia. Este de remarcă, că comitetul secret al Turcilor tineri siguri fiind, că Sultanul va trebui acum să facă reforme în Macedonia, au înaintat ambasadorilor un memorandum, prin care cer introducerea de reforme pentru întreg imperiul otoman și amenință la cas contrar cu revoluție. — Armenii înocă au început să se miște și pretind reforme pentru Armenia. O deputațiune a lor se va duce la Petersburg, ca să roage pe Țarul pentru a influența în favorul acestor reforme.

Propaganda Bulgarilor. Noul president al comitetului macedonean Mihailovschi, va pleca în străinătate, pentru a ține conferințe în favorul autonomiei Macedoniei. Mihailovschi este un bun orator și posedă perfect limba franceză.

Eroi de Aprilie.

„Telegraful Român” își mișcă urechile. Cu multă potriveală de vorbe și cu un serios aplomb se încearcă a face diagnosa stării de azi a politicii naționale române. Mai corect zic, „T. R.” comentează un articol al nostru, apărut de curând, referitor la situație.

Să fim în clar: despre ce am vorbit noi?

Am constatat, că s'au ivit unele tendințe de a rupe solidaritatea în luptele noastre politice. Am constatat, că în urma acestor aparițiuni starea noastră politică pe zi ce merge devine tot mai rea. Am constatat, că pentru a ne reculege, trebuie să dezvoltăm cea mai mare activitate pentru întărirea noastră internă, trebuie crescut poporul, trebuie făcut să priceapă, ce lui legal îi compete, ce conducătorii lui urmăresc, ca astfel o nouă generație de luptători în dezvoltarea activității politice naționale să dispună de un razim puternic, să aibă o basă firmă în masa poporului român.

În al doilea rând am zis, că avem trebuință de școală politică.

Aici suride „Telegraful Român”. Ah! — gândește el, — chiar conducătorii „Tribunei” spun, că până acum ne-a lipsit o școală politică. Dar' ei ce au fost?

Vom reflecta pe rând, în ordinea pasagelor.

„Telegraful Român” se simte oareși cum direct atins de articolul nostru. Ne surprinde faptul, și nu prea. Ne surprinde, fiindcă nu de mult, „Telegraful Român” spunea, că noi Românii nu vrem să fim „statați” politici și deci între împrejurările actuale intrarea în luptele electorale trebuie foarte precumpnită. Și acum deodată vine micul furios și scoate sabia pentru... activitatea parlamentară! Nu ne surprinde însă coloritul pasiv-activ al „Telegrafului Român”, dacă ne gândim la... vreme. Dispozițiile spirituale ale unor oameni se schimbă cu vremea. Și vremea, în special în Aprilie, e foarte capricioasă și... nelogică, sau neconsecventă, dacă vreți.

În punctul acesta svirecolirea „Tel. Român” e comică deci.

Dacă însă n'ar fi comie „Telegraful Român”, apoi ar fi în stare să te iriteze într-o-căva. Le pune adecă în perspectivă conducătorilor din fruntea „Tribunei”, că în istoria sa „Telegraful Român” îi va face responsabili în fața națiunii pentru situația ce „devine tot mai rea”.

Adecă tot răul ce s'a produs, toate desbinările, toate certele și investivele unor oameni, cari în viața lor n'au jertfit nimic așa zicând pentru chestia națională, ci numai au exploatat-o, au considerat-o ca un mijloc foarte potrivit de a deveni prin ea potentum urbi et orbe, — „Telegraful Român” voeste să le pună în cărca domnilor Dr. Rațiu, G. Pop de Băsești, Dr. Mihali, Domide etc. Astfel de afirmațiuni, dacă le-ar lua cineva în serios, ar trebui să le califice de cele mai ignobile perversități.

Cu un glas se caracterizează pe oamenii, cari nu se îmbulzesc, politicienii dela „T. R.” se declară activiști, mai mult domnilor, ei ca să aibă aureola trecutului împunător, se declară urmași nefalsificai ai politicii activiste dezvoltate de marii noștri I. M. Clain, Bob, Adamovici, Șiguna, domnilor! Ca-și-când acești prelați ai noștri ar fi fost niște vânători de mandate.

Scriitorul articolului din „T. R.” ori nu este în clar cu nuanța cuvântului „activitate”, ori știindu-i înțelesul, din tactică, îl schimonosește.

Dacă „T. R.” ar vră să scape de predicatul „comie”, atunci ar recunoaște că „Tribuna”, când a luat poziție contrară intrării Românilor în parlament, a accentuat cu multă insistență dezvoltarea unei activități cât se poate de intensive prin comitate, pe

teren economic, cultural, social, cu un cvânt în locul unor aventuri politice, a propagat înghetarea unei lupte chibzuite, cu stringerea rindurilor peste tot locul.

Această ținută a „Tribunei”, înțeleasă astfel, — și numai așa se înțelege — poate fi discutată în punctul ei referitor la intrarea în parlament, dar' îneplo numai aprobată poate fi de toți Românii de cinstă și cu iubire de neam.

În punctul acesta ne-am spus vederile pe larg deja. Viitorul ne va dovedi, că oare acei „mulți noi” dela „Tel. Rom.” sânt „serioși” și chibzuți, ori nu.

Și în fine peste tot „Tel. Rom.” își dă importanța, ce nu o are. Contrar programului național, contrar comitetului național, contrar autonomiei Transilvaniei, fără program bine stabilit, „Tel. Rom.” e condus de... caprițiile vremii.

Are el multe chestiuni bisericești și școlare, cari reclamă discuție și clarificare, la ce să-și sfarme capul și cu treburile politice.

„Tel. Rom.” încheie cu vorbele următoare: „Cum, adecă n'avem conducători și n'avem școală politică? Și asta ne-o spune foala, în fruntea căreia stau preținși conducători? Mulțumim pentru tema dată, pe care o vom desvolta într'un articol următor.”

Ne pare bine, că le-am putut servi cu o temă celor dela „Telegraful Român”, barem vor mai face puțină gimnastică de condei. Cum s'au pornit însă, nu avem mari speranțe să se poată edifica pe deplin asupra chestiunii conducătorilor și școlii noastre politice, i-le vom servi deci noi în numărul viitor, cu unele „indigitații”, cum s'ar exprima vre-un pedagog, ca astfel să nu fie siliți a-și încorda prea mult creierii și să devină mai de... Aprilie, ca până acum.

Sinoadele.

Sinodul archidieceșan.

Sedința a VI-a.

Sedința a VI-a a sinodului archidieceșan s'a ținut ieri d. a. la 4 ore.

Se prezentă câteva esibite, între cari cererea magistratului din Sibiu pentru vinderea unei părți din grădina „Flora” și propunerea în scris a dep. D. Comșa pentru ștergerea cursului clerical extraordinar.

La ordinea zilei urmează rapoartele comisiunilor. Comisia organizatoare raportează, prin referentul Dr. Mihai, asupra afacerii instituirii de arhiepiscop al Preacuv. Sale Dr. Ilarion Pușcariu, asupra căreia sinodul s'a declarat în principiu acceptându-o. Se ceresc răspunsurile arhiepiscopilor din Arad și Caransebeș, cari nu se pronunță preciz, ci zic numai că afacerea are să se trateze în sinodul episcopesc.

În urma acestora sinodul, la propunerea comisiei, se declară prin conclud, că așteaptă cu încredere finalizarea cauzei din partea sinodului episcopesc.

Amintim, că la chestia aceasta a vorbit și Escolența Sa Metropolitul, accentuând, că archidieceșan are trebuință de instituirea unui arhiepiscop.

Dep. Dr. E. Roșca raportează asupra actului despre întregirea venitorilor preoțești. Se cerește raportul despre dezvoltarea acestei chestii și starea prezentă și se decide, ca în chestia regulării venitorilor a celor preoți, cari și-au câștigat ulterior calificăție gimnazială cu maturitate, sinodul să facă pe cale petiționară o reprezentare la consiliul de miniștri.

Se primesc apoi a fi admiși pentru a-și răscumpăra anii la fondul de pensii archidieceșan, prof. din Brad, Dr. I. Radu dela 1892 și asesorul consist. Moise Lazar (19 ani). Cererea asesorului Lazar a produs o vie discuție; dînsul a mai cerut a i-se acorda acest drept, dar' a fost respins la sinod. Comisia organizatoare prin ref. V. Voinea propune a fi respinsă și acum cererea, de oare-ce înștiințarea s'a dat după termen. Dep. I. de Preda propune a i-se acorda dreptul cerut. La discuție la parte afară de propunătorii deput. Vlaicu, P. Cosma, Munteanu și Dr. Bologa.

Referentul Voina vorbind contra ce rerii zice între altele, că la consistor sunt neregularități.

Escel. Sa: D-ta, domnule protopop, ești asesor consistorial, pentru ce nu vii la ședințele consistoriale să sunezi relele?

Sinodul erumpe în vii aplauze la adresa Escel. Sale.

Dep. Voina: Eu sunt departe și nu pot.

Escel. Sa: Dacă nu poți, fă loc altuia, care poate.

Punându-se la vot propunerile, se primește cea a deputatului I. de Preda, dându-se drept as. M. Lazar a-și răscumpăra 19 ani de pensie, cu interese de interese. Deputatul M. Voilean înțelegându-se vot separat contra concludului.

Se aprobă proiectul de statute al fondului »Miron Romanu« cu schimbarea p. 3 așa, că din venitul fondului să se dea ajutoare clericilor din seminarul »Andreian«, cari au examen de maturitate.

Proxima ședință se ține dimineață la 9 ore.

Ședința a VII-a.

— 27 Aprilie n.

După autenticarea procesului verbal al ședinței de ieri se pune la ordinea zilei raportul comisiei organizatoare în chestia amaliării salarelor asesorilor, prof. sem. și a oficialilor din centru.

Comisiunea prin referentul P. Cosma, propune, ca până la executarea concludului sinodal nr. 121 din 1900, referitor la întreprinderea consistorului la guvern în chestia aceasta, reținut de consistor al asesorilor cons. și al profesorilor sem. se urcă dela 400 la 800 cor., al secretarului dela 400 la 600 cor., ear' pentru casarul cons. un reținut de consistor de 400 cor. Pentru postul de secretar se dă drept la cinci cuncuenalii și 10%, al salarului fundamental. Celor ce au consistor în natură, nu le compete reținut de consistor.

Asupra acestui punct din propunerea comisiei se naște o discuție care ține întreaga ședință. În decursul discuțiilor dep. Dr. D. P. Barcianu face propunerea următoare: Asesorilor consist., personalului din gremiu și prof. semin. li-se votează câte 400 coroane adaos la salar, fără ca prin aceasta să se prejudicieze îmbunătățirii pusă în vedere prin eventualul ajutor dela stat.

La discuție iau parte afară de propunător: deput. A. Vlaicu, D. Comsa, A. Nicoară, V. Tordășianu și Dr. V. Bologa. Punându-se la vot propunerile se primește atât a comisiei, cât și a deput. Barcianu.

Cu aceste ședințe se încheie și se anunță proxima pe d. a. la 4 ore.

Sinodul aradan.

— Raport special. —

Ședința a VII-a.

— 24 Aprilie 1901.

După autenticarea protocolului ședinței premergătoare, Dr. Ioan Sucu face o interpelare privitoare la cumpărarea alor peste 395 jug. de pământ din Cuveșdia, al cărui comitet parohial, din propriul îndemn și cu concul în regulă, l-a votat 1000 fl. ca rebonificare a spelelor ce le-a avut cu cumpărarea pământului, pe care, dînsul, prot. Hamsea, în 48 ore, dacă sinodul vrea, îl cumpără cu același preț. Cere ca consist. să introducă cercetare și să nu mai fie invinut și acum după 10 ani și în presă și în alte locuri.

P. S. Sa răspunde, că pe acea vreme nu se afla în Arad și nu prea cunoaște afacerea.

Prot. Hamsea face istoricul cumpărării, care a mulțumit întreaga comuna Cuveșdia, al cărui comitet parohial, din propriul îndemn și cu concul în regulă, l-a votat 1000 fl. ca rebonificare a spelelor ce le-a avut cu cumpărarea pământului, pe care, dînsul, prot. Hamsea, în 48 ore, dacă sinodul vrea, îl cumpără cu același preț. Cere ca consist. să introducă cercetare și să nu mai fie invinut și acum după 10 ani și în presă și în alte locuri.

Curățenia afacerii sinodul o recunoaște.

A doua interpelare-propunere o face dl Dr. Aurel Halic și e de următorul cuprins: »Cu provocare la conculul sinodal de sub punctul 36 din 1900, consistorul din Arad se îndatorește a veni cu propunere motivată la proximal sinod, cu privire la măsurile disciplinare, în contra acelor factori, cari nu observă regulamentele la alegerile de deputați sinodali. Întreb pe P. S. Sa, că Ven. consist. implinit-a conculul de acum e anul și dacă nu, că ia măsurile de lipsă pentru a se implini?»

În desvoltarea interpelării Drul Halic spune, că la alegerile parțiale ultime asupra preoților s'a făcut presiune din centru, s'au dat circulare pentru sparginirea candidaților oficioși și »tur-tire« opoziției.

Episcopul răspunde, că pe viitor nu se va mai ingera nime.

Continuându-se citirea rap. senat. școl. al consist. din Oradea se constată, că școalele confesionale stau foarte slab. Învățătorii se plătesc neregulat, sînt 97 nequalificați între ei, frecvența școlară e numai de 59%; fonduri de bucate pentru sparginirea școalelor asistă puțin, coruri și mai puțin. Dintre manualele de școală s'a recomandat de consist. din Oradea abcedarul lui Gramma Döme, despre care chiar în coloanele

acestui ziar s'a dovedit că întreg e plagiat din abcedarul lui Iosif Moldovan și soții. Dintre gramatici cea a lui I. Petranu. Reuniunea înv. nici acum nu s'a putut activa, de oare ce ministrul a excepționat cuvîntul »română« din statute.

Comisia, prin raportorul ei Russu Șirianu, face sinodului propunere ca să-l ia la cunoștință, sistemul de inspec-tori și ospitanți să se introducă și la Oradea.

Raportul consistorului plenar prin referentul com. organizatoare I. Pap se ia la cunoștință. Discuția a provocat numai descoperirea faptului, că în tasurile culturale incurg prea puțin bani. Dr. Oncu insistă, ca Ven. cons. să remedieze lucrul și să îndemne pe domnii protopopi ca să facă asemenea prot. Georgia, din al cărui tract, sărac, incurg cei mai mulți bani, menți pentru ridicarea culturală a poporului.

Ședința a VIII-a (Joi d. a.)

— 25 Aprilie.

Se autentică protocolul și se acordă concediu protopopului Nicolae Roosin.

V. Mangra își provoacă o manifestare de simpatie din — un raport al »Gazetei Transilvaniei«. Oamenii sei i-o și face.

Gh. Popovici cetește socoile cons. din Arad și al celui din Oradea, ear' sinodul le aproabă.

Dr. N. Oncu pune pe tapet cererea-protest a celor 14 deputați sinodali, cari după alegerea lui Mangra de vicar (când s'au dat și 20 bile albe) au înaintat în termenul legal o cerere-protest atât P. S. Sale episcopului Goldiș, cât și consistorului metropolitan. Alegerea de vicar efectuindu-se la 5 Maiu 1900, ear' în aceeași zi încheindu-se și sinodul, dl Dr. Oncu, ca raportor al comisiei, își desfășură păreri, după care sinodul din Arad va trebui să treacă la ordinea zilei peste cererea celor 14 deputați sinodali.

Propunerea dlui Dr. Oncu de a se trece la ordinea zilei peste cererea-protest, s'a primit.

Cei mai cu vază membri ai sinodului lipsind din Arad, restul de opoziție, care și-a impus reserve, n'a mai dat ansă deținătorilor puterii în diecesa Aradului, ca să-i prigonască.

Tot dl Oncu raportează și despre rezultatul la care s'a ajuns cu sfaturile în chestiunea reasigurării. Espunerile i-se iau la cunoștință.

Ședința a IX-a (Vineri dim.)

— 26 Aprilie.

La interpelarea făcută de membrul Russu Șirianu, că ce pași a întreprins el, Sa dl episcop în chestiunea interpelării ce a făcut-o acum e anul privitor la incompatibilitatea archim. Hamsea, P. S. Sa răspunde: P. C. Sa archiman. Hamsea declară, că în orice moment v'ou pune la dispoziție postul de director al institutului teologic-pedagogic. Totodată și dreptul pensiei se i-se reguleze. Răspunsul se ia la cunoștință.

Se începe apoi o lungă discuție asupra »Regulamentului pentru afacerile epitropești din întreaga eparhie«, elaborat de Dr. N. Oncu și revidiat de consistorul plenar. Dr. Oncu îl recomandă spre primire.

Membrul Nicolau Zigre e contra primirii din o multime de motive, foarte puternice. Consideră de rea dispoziția ca banii parohiilor să se iee dela cei ce i-au împrumutat și să fie lăsați pe drum deodată o multime de credincioși de ai bisericeii.

»Regulamentul« va produce incurcătura la organele din parohii, fiindcă de abia li-s'au trimis, și de abia au apucat să studieze »Regulamentul« votat în ultimul congres, suprema legislație bis. și acum se zăpăcește și preoții și epitropii și comitele parohiale cu un »Regulament« care cuprinde reforme necontrolate și necorecte.

Dr. Halic, Dr. N. Opresan deasemenea sînt contra »Regulamentului«, ear' P. C. Sa archim. Hamsea, e contra lui, fiindcă știrbește autonomia parohiilor și cuprinde dispoziții cari nu concordă cu dispozițiile »Statutului organic«. Luând apărarea preoților, cari prin noul »Regulament« sînt făcuți răspunzători pentru neinteresul și neregularitățile și ale organelor, cu care împreună trebuie să lucreze în parohie, declară că se alătură la contra-propunerea deput. Zigre, prin care »Regulamentul« va avea să se predee consistoarelor, să-l amplifice, să-l facă schimbările de lipsă și numai la sinodul viitor să fie adus pe tapet și discutat.

Imbinându-se propunerea comisiei cu un amendament făcut de M. Velciu, se primește aceasta, ear' contra-propunerea dlui Zigre intruind numai 14 voturi cade. »Regulamentul« va fi trimis astfel consistoarelor (și celui din Oradea), acestea îl vor studia din nou, îl vor da apoi comisiei sinodale, aleasă în persoanele dlor Zigre, I. Pap, Dr. Opresan, V. Mangra, Oncu, Dr. Suciu, P. Truța și G. Serb, ref. consist.

Correspondentul.

Sinodul din Caransebeș.

Ședința a II-a.

(Urmare).

Referentul comisiei școlare, Ioan Pinciu, prezintă raportul consistorului, ca senat școlar, din care estragem următoarele date:

Esamenul de qualificațiune învățătoarească s'a ținut la finea anului școlar. Testimoniu de qualificațiune au câștigat 15 inși, ear' 3 inși au fost respinși.

La cererea proprie s'a pensionat 1 învățător.

Dintre posturile învățătoarești devenite vacante s'au integrat definitiv 8 cu învățători qualificați în înțelesul legilor din vigoare, dintre aceste 8 posturi sînt 2 întregite cu învățătoare; alte posturi vacante s'au provăzut cu învățători provizori.

Institutul pedagogic diecesan. În cele 4 clase ale institutului pedagogic s'au înscris elevi 49 și eleve 21, la oală 70. Dintre acestia s'au promovat în urma esamenului ordinar 44 elevi și 18 eleve, la oală 62.

Studiile în institutul pedagogic le-au propus peste tot 10 persoane.

Școalele confesionale gr.-or. elementare. Pe teritoriul diecesei sînt 222 școale confesionale.

Mai sînt 11 școale confesionale, dar stau sub administrațiunea societății drumului de fer, ear' una sub administrațiunea societății brașovene de mine; 106 școale de pe teritoriul fostului confiniu militar noi le ținem de confesionale, statul le are însă în administrația sa, și le consideră de școale comunale și de stat; în fine se mai află și 19 școale comunale și 16 de stat.

În comunele diecesei au fost în anul școlar 1899/1900 prunci obligați la școala de toate zilele dela 6—12 ani 38.179.

Tineri obligați la școala de repetiție dela 12—15 ani 18.800.

Dintre pruncii dela 6—12 ani au cercetat școala de toate zilele de sub jurisdicțiunea diecesei 14.266, adică 37.36%; ear' școala de repetiție au cercetat-o prunci dela 12—15 ani 4562.

Dintre pruncii de 6—12 ani au cercetat școala de toate zilele aflaătoare sub jurisdicțiunea statului și a societății montane 14.279, adică 37.13%; ear' școala de repetiție au cercetat-o prunci de 12—15 ani 6258, adică 32—61%; deci față de întregul număr al obligaților la școala de toate zilele au cercetat-o 76.49%, prunci dela 6—12 ani; ear' școala de repetiție au cercetat-o 56.87%, prunci dela 12—15 ani.

Asămănând numărul pruncilor dela 6—12 ani din anul școlar 1899/1900 cu numărul pruncilor de 6—12 ani din anul școlar 1898/9 se constată, că în anul școlar 1899/1900 a scăzut numărul pruncilor obligați la școala de toate zilele cu 2.46%.

Ear' la numărul tinerilor obligați la școala de repetiție din anul 1899/1900 în comparație cu numărul celor din anul școlar 1898/9 se constată un scăzământ de 3.34%.

Acest scăzământ rezultă fără îndoială parte din neasacititatea datelor, parte din morburile ce vor fi gravat între prunci.

Dealtmîntrelea în frecvența școalei se arată o îmbunătățire față de anul precedent, și anume la prunci dela 6—12 ani se arată o îmbunătățire de 7.35%, ear' la cei dela 12—15 ani o îmbunătățire de 4.37%.

Tinerimea română gr.-or. dela școalele elementare. Școalele elementare comunale și de stat de pe teritoriul fostului confiniu militar, cari sînt în comune bisericicești gr.-or. în protopresbiteratele Caransebeș, Mehadia, Biserica-albă, Oravița, Vêrșet și Panciova, cele 11 școale din locurile montane, apoi școalele din claustrale romano-catoice și celelalte școale comunale și de stat au fost cercetate în anul școlar 1899/1900 de 14.279 de tineri români gr.-or. de 6—12 ani, ceea-ce face 32.61%, din numărul total al celor de 12—15 ani, obligați la școala de repetiție.

Cu catechisarea tinerimii dela aceste școale sînt însăroniați preoții din respectivele comune, cari totdeauna provăd școlarii cu sfintele taine.

Școalele civile din Caransebeș, Lugoj, Biserica-albă, Oravița-montană, Reșița-montană și din Orșova, școalele comerciale din Vêrșet și din Panciova, apoi gimnasiile din Lugoj, Biserica-albă și Panciova au fost cercetate în anul școlar 1899/1900 de 554 școlari gr.-or. rom., deci cu trei mai mulți decît în anul precedent 1898/99.

Tinerimea noastră dela școalele sus numite a fost instruată în religione și provăzută cu sf. taine prin catecheși numiți de consistor.

Raportul se ia cu unanimitate la cunoștință.

Comisiunea propune și sinodul primește în unanimitate alegerea dlui profesor Dr. teol. G. Dragomir, ca profesor ordinar definitiv la institutul teologic și pedagogic al diecesei.

Ședința se ridică la orele 12½.

Conferența învățătoarească

— din Seliște.

— Dela corespondentul nostru. —

— 8/21 Aprilie 1901.

(Urmare).

Vorbind apoi despre statul învățătoarească al poporului român constată, că »poporul nostru încă nu dă peste tot locul atenția cuvenită statului învățătoarească. Causa zace fără îndoială în împrejurarea nefastă pentru noi, că »poporul nostru mai numai ieri-alaltăieri a rupt lanțurile sclăviei medievale și mai numai ieri-alaltăieri și încă nu în toate locurile, în toate satele a început a gusta din isvorul recreator și dătător de viață al culturii, zace în împrejurarea, că »poporul nostru nu s'a convins încă peste tot locul, că însemnatele sacrificii aduse pe altarul școalei din puținul agonisit al muncii sale amare poate în adevăr pentru fiii sei să aibă un folos recompensător«.

Pe larg arată apoi cum cauza zace și în împrejurarea, că mulți dintre învățătorii nostri încă nu sînt pîtrunși de chemarea lor.

Pentru delăturarea acestei cauze recomandă învățătorilor studiul, experiențele și munca serioasă și neînteruptă, fiindcă ele peste tot, în toate chemările sociale, dar mai ales în chemarea învățătoarească sînt unicul mijloc a ne impune și a ne asigura în sinul poporului nostru ceea vază și importantă, care după chemarea noastră ideală o merităm.

Arată însemnătatea și folosul reuniunilor și conferențelor învățătoarești, al căror scop principal este a predispupe pe învățător la studiu, experiențe și muncă.

Precum am amintit, acest discurs, ascultat cu cea mai mare atențiune, a făcut cea mai bună impresie la toți cei prezenți și dl comisar a fost viu și furtunos aplaudat.

După-ce se constituie biroul alegându-și de notari pe inv. Nicolae Simulescu și Petru Giura, și după-ce se stabilește definitiv programul lucrării conferenței, dl Nicolae Simulescu (Mercuria) își cetește disertația lucrată de d-sa: »Pentru-ce se observă mare nepăsare și pentru-ce nu se manifestează mai multă însuflețire în activitatea celor mai mulți învățători ai nostri? Și cum s'ar pute ajunge acea însuflețire?»

Tema aceasta a fost dată spre desbatere în conferența de consistorul archidieceșan. Dl Simulescu a lucrat-o cu multă dibăcie și pricepere, achitându-se pe deplin și în mod mulțumitor și onorific de sarcina ce a primit. A și fost călduros aplaudat și felicitat din partea tuturor.

Disertația a dat naștere la o viuă discuție, la care au luat parte membrii Dumitru Lăpădat (Seliște), Ioan Bratu (Tilișca), I. Mardan (Gurariului), Nicolau Iosif (Aciliu), Dumitru A. Mosora (Seliște) și Alexandru Vlad (Mag).

Discuția a fost serioasă și deamună și lăsa cea mai bună impresiune, dacă membrul Mardan, minat de curentul materialismului nu susținea, că învățătorul român numai atunci se va pute însufleți în activitatea sa, cînd în primo loco va fi bine salarizat, chiar de s'ar face aceasta și de cătră stat.

(Va urma).

Arghir.

A IV-a ședință literară a meseriașilor nostri.

Sibiu, 27 Aprilie n.

Meseriași alții, soțiile și fiecele lor, îmbrăcaseră alaltăieri din nou haine de sărbătoare. Se svonise adică, că mai mulți membri de ai sinodului archidieceșan vor lua parte la serata literară, ținută în localitățile reuniunii sodalilor nostri. Ședința s'a petrecut însă tot între noi, în familie. Salele, ca întotdeauna ticite de public. Presidentul nostru dl Victor Tordășianu, ne pune în vedere între altele, cum mulțumită valorosului »Spirin al I. P. S. Sale domnului archiepiscop și metropolit Ioan Meșianu, totodată patron al reuniunii noastre, reuniunea în scurtă vreme proprietară de casă va ajunge în Sibiu. Arată, cum Venerabilul consistor s'a îndurat a considera o cerere a reuniunii și a ne avansa suma de 8000 fl. pentru acuirea casei din strada Bruckenthal nr. 17, ce s'a vîndut în 10 a curente — pe calea licitațiunii publice. La licitațiune casa a rămas pe noi respective pe Venerabilul consistor ca plus oferent cu suma de 925 fl., din cari 925 fl. va trebui să-i coperim noi imediat din fondul de 20 bani și din împrumuturi contrase din fondurile noastre proprii. Dacă cumpărarea perfectă va fi, vom publica în estensiune actul memorabil, prin care început s'a făcut pentru cimentarea clăsei noastre de mijloc.

E frumos ca înșai biserica să sară în ajutorul până aci ignoranților nostri meseriași.

Lăcrimi de bucurie podideau pe obrazii celor prezenți la comunicarea acestui eveniment de cea mai mare im-

portanță pentru noi. Dl president apoi a trecut în revistă pe toți amicii, binevoitorii și spriginitorii clasei noastre de mijloc, cari parte s'au înscris de membri, parte au contribuit cu sume considerabile la fondurile noastre diferite și în fine lăudând pe coriști și diletanți de Duminecă seara, cari au adăos o nouă zală, zală de aur la cununa ce noi o împletim — declară ședința deschisă.

Decursul pe scurt al ședinței a fost următorul:

Membrul Emanuil Bobancu, culeg-țip, a declarat cu simț și pricepere poezia »Bătălia dela Călugăreni« și tot d-sa ne-a delectat cu câteva coupleturi de-ale lui I. Moșoiu; sodalul măsur I. Cărușu, a declarat poezia »Cele culete« de T. Alexi; pedagogul Teodor Libeg, ca întotdeauna a produs mult haz cu povestea din popor »Lupul pădărit« și cu anecdota populară localisată de E. T. L. »Cum încealea un Român pe spatele Țiganului«; st. C. B. a plăcut de tot în declamarea anectodelor »N'ai mîncă ceva?« și »Nu puteai să-mi spui« de Speranță. Dl George Mușiu, culeg-țip, ne-a cetit bucata »Criminalul« de H. Bernauer, tradusă de d-sa într-o limbă românească frumoasă și fluentă; harnicul culeg-țip, Nicolau Bratu, s'a impus și de astă-dată frumos, prin declamarea cu pricepere a frumoasei și greu de declamat poezii »Dormi în pace« de Al. Vlăduț. Cum timpul era înaintat — ședința s'a ridicat cu adaosul, că ședința din Maiu, dacă vrea bunul Dumnezeu, o vom ține în localul propriu.

»Doamne ajută!«

Rapoarte consistoriale.

IV.

Raportul senatului epitropesc.

Numărul ședințelor ținute în anul 1900 a fost peste tot 46, și adică ordinare 43 și extraordinare 3, ear' numărul pieselor intrate la acest resort a fost 4382.

Fondurile și fundațiunile administrate la consistor și-au încheiat operațiunile în regulă — și averea lor evaluată la suma de 4.939.267 cor 68 bani, arată față cu anul trecut un spor de 116.823 cor. 40 bani.

În decursul anului 1900 nu s'au cumpărat seriiuri fonciare cu numărul rezultat din sortări, ci s'au făcut alte investiiri.

Anume, s'a cumpărat casa nr. 36 din strada Măcelarilor, cu prețul de 40.000 cor., s'au făcut la două institute de credit depuneri de câte 10.000 coroane cu 6%, și s'au acordat împrumuturi cu 6%, comunelor bisericicești: Cristianul-Brașovului, Șinca-nouă, Păușu, Toplița-română, Alba-Iulia-maieri, Livezeni, pentru terminarea edificiiilor de școale și case parohiale.

Suma totală a împrumuturilor acordate în decursul anului face 64.279 cor. 28 bani, cu depuneri și cumpărarea casei amite peste tot 124.279 cor. 28 bani.

La sidoxie s'au încasat în decursul anului 1900 33.209 cor. 14 bani, așa că din anul 1899 a mai rămas o restanță numai de 3709 cor. 56 bani, și din 1900 o restanță de 23.484 cor. 96 bani. Din restanța aceasta de 27.194 cor. 52 bani a acestor doi ani am mai încasat până la facerea raportului 11.384 cor. 85 bani și astfel încasarea sidoxiei cu praxa introdusă, după împrejurările noastre se încasează destul de bine.

Fodul de pensiuni al archidieceșei cu finea anului 1900 a crescut la 319.909 cor. 43 bani, față cu anul trecut arată o creștere de 28.167 cor 61. bani.

În decursul anului s'au dat pensiuni și ajutoare în sumă de 9784 cor. 62 bani.

Restanța la membri și comune bisericicești, care cu finea anului 1899 a fost de 126.530 cor., cu finea anului 1900 este de 125.707 cor., deci cu 763 cor. mai mică.

Depozitele fructifere cari se administrează de consistor fac și ele considerabila sumă de 463.711 cor. 7 bani, între cari cel mai însemnat este fondul școlar din Valea-Bărgăului cu suma de 124.140 cor. 1 ban, din interesele căruia se solvese salariile învățătorilor dela școalele confesionale din comunele bărgăuane. (Va urma).

Cronica zilei.

Sibiu, 27 Aprilie n. 1901.

Domnul Dr. George David, candidatul de avocat, de origine din Bucium-gasa, în 20 Aprilie n. 1901 a depus cerșura de avocat la tabla reg. din Mureș-Ogorheiu.

Alegere de preoți. În 10/23 Aprilie a. c. a fost la Almașul-mic (tractul Orăștiei) alegere de preot. A fost ales dl Nicolau Todea, cleric absolut.

— În Dîncul-mare a fost ales săptămăna trecută clericul abs. I. Cotruș.

Dl Aurel N. Pop, fiul neuitatului profesor gimn. Dr. N. Pop din Brașov, a dobândit cu succes diploma de inginer la școala de poduri și șosele dela politehnicul din Stuttgart.

„Tribuna Literară” adăosă ea suplimentul nr. de azi al „Tribunei” are următorul cuprins: Sanda. (Cântec). De V. E. M. — Coralia. Novela de Georgina Misiu. (Urmare). — Serenadă, de Iulia Hașdeu. Trad. din franțuzește de Iulian Devala. — Chestiunea femeiască în veacul al XVII-lea. — Ca-n poveste, poezie de Viorel. — Teatrul popular, de Ioan Kalinderu. — Blăstăm. Dramă în două acte pentru tineri, de Marcelin Moreau. Trad. de I. E. Prodan. (Urmare). — Cugetări, de Iulia Hașdeu. Trad. din franțuzește de Iulian Devala. — Felurimi. — Mărunturi. — Glume. —

Coroane eterne. Dl. Dr. Vasile Dan, avocat în loc, a dăruit fondului veduvelor și orfanilor meseriașilor români, administrat de Reuniunea sodalilor români din Sibiu, suma de 2 cor. Întru eternisarea memoriei regretatului **Clemente Boier**, trecut între împrejurări atât de tragice la cele vecinice.

Iubileu de 40 ani al unui profesor român. În ziua de Sf. George, 23 Aprilie st. v. a. c. se va sărbători la Beiuș jubileul de 40 ani al de toți iubitelui profesor, dl. **George M. Marinescu**. Fostii și discipulii vor da cu ocaziunea aceasta un banchet în onoarea iubilantului, ear' tinerimea gimnazială îi va prezenta un frumos dar. „Domnul bun”, cum din deosebită afecțiune i se zice, a fost într-adevăr un binevoitor al tuturor în viața sa, un bun prieten al dascălilor și poporului dela sa.

Domni George Sălăgian, preot și **Aurel Ip. Modi**, învățător, în numele discipulilor aradani îl salută pe calea aceasta, dorindu-i încă multe zile senine dela bunul Dumnezeu.

Decorațiune. Împăratul Rusiei Nicolae II. a conferit P. S. Sale episcopului Partenie al Dunării-de-jos marea cruce a ordinului Sf. Ana. Știm, că I. P. S. Sa Metropolitul-Primat al României a fost decorat zilele trecute de împăratul rusesc.

Academia Română. Sesiunea 1901—1902 a Academiei Române s'a început ieri, Vineri, printr-o ședință ordinară.

Vremea. Ziarele din România aduc știrea, că în județul Suceava a fost în ultimele zile un vifor de zăpadă. În unele locuri zăpada a ajuns înălțimea de un metru. Din 18—23 Aprilie a nins în continuu și în Fălcișeni. La noi după 2 săptămâni de vreme posomorâtă, cerul s'a înseninat. Astăzi un soare mândru însuflețește nu numai natura înverzită, ci și inimile oamenilor.

Studentii din Rusia. Luniă trecută s'au redeschis școlile superioare rusești. Tinerimea din Petersburg a ținut o adunare, în care a hotărât să nu se prezente la esamene, până-ce nu vor fi reprimiți la universitate colegii lor relegați.

Virtut hugarica rediviva. Tinerimea maghiară earăși și-a început vechiul meșteșug: se demonstrează, se strige, se insultă, se spargă ferestri, se ard gaze, se turbure liniștea cetățenilor și ordinea publică și prin toate aceste virtuți „asiatice” se scape patria din primejdie. De astădată juriștii dela Pojun supărați pe membrii consiliului comunal, pentru-că au decis să rămână și mai departe teatrul german în Pojun, au dat dovezi la lume, că în vinele lor curge tot sângele înfocat al lui Atila și Arpad. Au spart ferestrele cetățenilor, au aruncat cu ouă clocite și cu petri și au ars gazeta „Grenzboten”. Numai că la Pojun sunt totuși Nemții la putere și poliția condusă de căpitanul Albel i'a pus pe la locurile lor pe neastimperații cavalieri, lovindu-i fără cruțare cu săbiile și ducându-i la răcoare. E vorba, că provocarea aceasta îndrăznească nu va rămâne fără de răspunsul potrivit din partea „burghezilor” germani. Și atunci va fi cam rău cu voinicșii juriști.

O explozie groaznică. Din Frankfurt vine știrea, că în Griesheim a explodat cazanul la fabrica chimică „Eleotron”, în urma căreia întreagă fabrica a luat flăcări. Vre-o 50 de oameni au fost omorâți și peste 140 greu răniți. Până acum vre-o trei cazanuri au sburat în aer. Focul i'a propovățit tot mai mari. Până și satele vecine sunt amenințate cu pustiirea.

Catastrofă. Vaporul „Thear” s'a cufundat în mare în apropiere de **Marićius**. 40 de marinari s'au înecat.

Cursul de istorie bisericească al savantului profesor dl. Eusebiu Popovici va apăre în curând la București, tipărit în două volume. Prin editura acestor precise și temeinice cursuri se realizează o veche dorință a tuturor, cari știu aprecia valoarea eminentului profesor. Publicația va păstra forma în care lecțiile sunt predată și va fi o traducție exactă făcută după notele stenografice. Traducerea o îngrijesc episcopii Atanasie de Rîmnici și Gherasim Timuș de Argeș.

Impăratul german pentru Evrei. Wilhelm II. a dăruit 200.000 mărci pentru înființarea unui orfelinat evreiesc. Știrea aceasta a produs mare resens atât la Berlin cât și la Viena.

20 coroane pentru hala de vânzare. Dl. Dr. Zosim Chirtop, avocat în Câmpeni și soția sa d-na Sofia Chirtop n. Colțig, precum aflăm, au dăruit la fondul de 20 bani, creat de Reuniunea sodalilor români din Sibiu, pentru acuirea unui local cu eventuală hală de vânzare suma de câte 10 cor., total 20 cor. La același fond au mai contribuit cu câte 20 bani următorii: Traian Mețianu, protopresb., Efrosina Mețianu n. Tipeiu, Sora Mețianu, Traian Mețianu jun. și Eugenia Mețianu (Zărnești), Dr. Augustin Dragis, medic (Hunedoara), Nicolau Aron, paroh, d-na Laura Aron, d-șoara Iudita și Valeria Aron (Lasleul român), Emilia Aron (Brașov), Lucian Balint, practicant la tribunal, Manoilă Burtea (Borgo-Prund) Ioan Șut, pantofar-cismar (Șaldorf).

Cinci milioane pentru un portret. Un yankee foarte bogat a oferit prințului Doria 5 milioane de lire pentru un portret al Papei Inocențiu X., făcut de pictorul Velasquez. Prințul Doria însă, nefiind avisat la cele cinci milioane, contrar altor patru patricieni italieni, a refuzat oferta, pentru care faptă folie italiene îl premăresc, oclă nu lasă ca tesaurile Italiei să fie înstrăinate.

Femei beutoare în Anglia. Numărul femeilor alcooliste în Londra este îngrozitor. După o statistică a reuniunilor de temperanță, în anul 1900 peste 4000 femei au fost pedepsite de poliție pentru beție. Contingentul cel mai însemnat al femeilor bețive îl dau lucrătoare de pe la fabrici.

Curagiu. Un general american, **Cassius Clay**, care lung timp a fost ambasador la St. Petersburg, s'a căsătorit în butul celor 92 de ani cu o fată abia de 17 ani, cu numele **Dora Richardson**. „Tineră păreche” își petrec admirabil săptămânile de miere, numai flica generalului le căgunează unele momente de neliniște, neputându-se nici-decum împăca cu ideea, că ea se aibă de mamă mașteră o femeie, care-i poate fi... nepoată.

Deosebite favoruri pentru cumpărători de losuri de clasă, ale căror losuri nu sînt trase, ofere cel mai mare magazin de vânzare de losuri de clasă din țeară, **Banca de schimb națională, societate pe acțiuni, în Budapesta**. Prospețele se trimit la cerere gratis și franco.

Durator se numește preparatul, cu care dacă se unge talpa încălțămintelor, acea e de oinci-ori mai durabilă și mai sigură contra umezelii. Acest admirabil produs din patria noastră, face multă, bucurie oamenilor cruțători și în curând credem, nu va lipsi din nici o familie. Prețul este 1 și 2 coroane. Dacă se trimite înainte 1 cor. 20 bani, trimite franco fabrica de durator, Budapesta, Lipot-Körut 3. Se află în tot locul.

Peste durerile de cap trec oamenii cu voe bună și umor. Mult timp însă aceasta nu poate dura, îndeosebi când e vorba de dureri reumatice, gichi și boale de nervi. Ni-se atrage deci atențiunea asupra unui mijloc și asupra acestor dureri, care ni se pare vrednic a fi recomandat. Acesta e fluidul preparat de farmacistul și furnisorul de curte Ioan Francisc Kwizda în Korneuburg lângă Viena, și e dovedit ca bun mijloc dietetic și contra scintiturilor, înțepirea vinelor și musculaturii, frânturilor, sgarciurilor, apoi la întărirea prealabilă și după strapați mari, marsuri lungi, etc. Numeroase atestate despre efectul preparatului stau la dispoziția interesatilor. Detalii pe pagina a patra.

Vieța socială.

Petrecere în Ighiu.

Reuniunea învățătorilor români gr.-cat. din desp. Alba-Iulia va aranja cu ocaziunea adunării sale generale de primăvară, Luni, în 6 Maiu n. (Sf. George), în școala gr.-cat. din Ighiu, o producțiune teatrală cu cântări și urmată de dans. Venitul curat este destinat 2/3 în foloșul bibliotecii școlare din Ighiu; ear' 1/3 în foloșul reuniunii. Prețul de intrare: de persoană 80 bani. Suprasolvirii se primesc cu mulțumită și se vor cuita pe cale ziaristică.

Concert în Avrig.

Inteligența română din Avrig invită la concertul ce se va aranja cu concursul unui grup de clerici din Sibiu, în 23 Aprilie st. v. 1901 (Sfântul George), în sala hotelului comunal. Inceputul la 8 ore seara. Prețul de intrare: De persoană locuș prim 1 cor. 20 bani; locuș II 80 bani; locuș ultim 40 bani. Venitul curat este destinat pentru fondul defa creat „George Lazar”. NB. Suprasolvirii se primesc cu mulțumită și se vor cuita pe cale ziaristică.

Program: 1. Marș octăvesc, de N. Popovici. — 2. a) „Nu-i...”, de * * *; b) „Toacă”, de * * *. — 3. „Senin și fur-

tun”, de I. Vorobchievici. — 4. „George Lazar”, disertațiune de George Tulbure, cleric anul II. — 5. „Hora dorobanților”, de N. Popovici. — 6. a) „Seara”, de F. Abt; b) „Vântul suflă”, de I. Dürner. — 7. „Hășegană”, de T. Popovici. — 8. „Cisla”, operetă comică cu soli de C. Porumbescu. După concert joc.

MAI NOU.

Din Bulgaria.

Prințul Ferdinand al Bulgariei este așteptat pe Luni acasă la Sofia. Guvernul bulgar a concretizat altui judecător instrucția în procesul Mihăilescu-Fitovschi, de oare-oe judele Chrusanoff amenințat de Bulgari n'a avut curajul să tacă instrucția procesului și a căutat să trăgăneze afacerea.

Răsboiul.

Englezii earăși au suferit o înfrângere. O coloană mai mare de soldați, după căderea majorului Twysord s'a predat în mâinile Burilor.

După scooteala făcută de lordul Roberts, răsboiul îi fins pe Englezi până acum 3 miliarde 825 milioane franci.

PARTEA LITERARĂ.

Originea cuvântului valah.

De

Dr. Dimitrie Magdu.

(Urmare.)

Astăzi se mai păstrează numirea generică de Valoni a trei populațiuni de caracter neolatine, și anume:

1. La Valii-Britani.
2. Valonii-francezi.
3. Valii (velsi) sen Retoromanii din Svițera.

Tustrele aceste populațiuni și-au conservat intact timbrul caracterului național, de care valurile cutropitoare de desnaționalizare, ale Angliilor, Francezilor și Germanilor se lovesc ca apele mării de trei stânci, ce le înfruntă ori-ce putere agresivă.

E mai presus de toate remarcabil, că substratul, — peste care s'a suprapus odinooară latinitatea Romanilor, — la aceste populațiuni e celtic.

Pe noi Valii sau Valahii din orientul Europei indoiți ne interesează a cunoaște mai deaproape aceste trei populațiuni, întâiu: pentru-că **timbrul caracterului lor național e identic cu cel al nostru**, diferențiat numai prin expresiuni dialectale, și astfel stau mult mai aproape înrudite cu noi decât Francezii ori celelalte popoare neolatine; a doua: pentru-că **ne pot servi de model** în ceea-ce privește iubirea lor de neam și tenacitatea în lupta pentru conservarea felului lor de a fi, față de agresiunea altor popoare. Drept ce ne vom ocupa la acest loc — de sine înțelese numai în resumat — cu istoricul acestor **ginte surori**, puțin băgate în seamă de noi până-n timpul de față.

1. Valii-brizani = Walis (englez, espr. Wüehls).

Țeara lor e o peninsulă în Anglia, a cărei hotare sînt: înspre răsărit comitatele (districte) Eshshire, Schropshire, Hereford și Monmouthshire; înspre apus canalul Georgic; înspre mează-zi canalul Bristol, ear' înspre mează-noapte lacul Iric. Suprafața ei e de 346 mil. □ sau 19.069 chlm. □.

Pe timpul invasiunii barbarilor Anglo-saxoni, și anume în veacul al V-lea, coloniile romane, — câte mai rămăseseră acolo — dimpreună cu populațiunea de băștină încă neromanisată, s'au retras din calea primejdiei între munți, întocmai precum o făcuseră aceasta și coloniile romane din Peninsula-Balkanilor și cele din Dacia-Traiană, pe timpul invasiunii popoarelor „barbare”, ear' în decurs de mai multe veacuri s'au contopit acolo și prin asimilațiune, prefăcându-se într'un singur popor cu un nou caracter etnic.

Ast-mod s'a plămădit și limba lor, care nu e prin urmare decât o compozițiune din elementul lingvistic: **latin și celtic** al grupului cymric sau britanic.

Din fermentațiunea etnică a coloniilor latine cu indigenii cambrienii, s'a renăscut deci V., noul popor, în organismul căruia elementul latin fiind cel mai cult, cel mai tare, s'a imprimat **caracterul neolatine** precum vedem, că s'a întâmplat aceasta și cu Vlahii din părțile răsăritene ale marelui imperiu roman, tot pe acea vreme.

După ce și-au primit conștiința „eu-c” lui lor etnic, V. trăiau ca și Românii sub oblăduirea mai multor principii ai lor, până ce Ethel Stan, regele anglo-saxon, 925—041, nu le a răpit autonomia și îndatorat ca să plătească tribut. (Va urma.)

Bibliografie.

„Diplome maramureșene din sec. XIV. și XV.”, adunate și comentate de Dr. Ioan Mihályi de Apșa, avocat și prototisc comitatens în Sigetul-Marmației (M-Sziget). Tomul I., preț 10 cor.; format mare octav. În acest volum se cuprind un mare număr de diplome din secolii indicați, dintre cari 310 acum vîd lumina zilei pentru întâia-dată. Recomandăm cu cea mai mare căldură acest prețios op în atențiunea nu numai a specialiștilor, dar' a tuturor Românilor, cari se interesează să cunoască trecutul și relațiunile etno-și geografice ale romanticei Marmății. Aparatul științific, cu care ne prezintă dl. Dr. Mihályi rezultatul muncii obositoare de scrutare a arhivelor, mănăstirilor, colecțiilor private etc. dovedește, că autorul dispune de largi cunoștințe istorice, și poate ajunge în rîndul primilor noștri istoriografi. Dr. Mihályi va face un mare serviciu atât istoriei, cât și națiunii române, dacă continuînd cu edarea și prelucrarea restului de documente, ce le are în posesiune, va da la o parte vîlul, ce acopere trecutul viteazului popor român din frumosu Maramureș. O

astfel de întreprindere științifică merită spriginul întregului neam românesc. — Opul se află de vânzare la autorul, dl. Dr. Ioan Mihályi, în M.-Sziget.

Scrisori către plugari. de Constantin Sandu, diplomat al școlii de agricultură dela Herăstrău.

Este o broșură a bibliotecii populare a administrației domeniului coronei. Administrațiunea domeniului coronei a dat până acum 19 broșuri pentru țărani, de cuprins mai cu seamă economic. „Scrisori către plugari” este broșura sau cărticica a XIX-a și e împodobită cu portretele MM. LL. Regele și Regina și cu mai multe ilustrații în text.

Cărticica cuprinde mai multe capitole economice, instructive, d. e. Plugari. — Arături. — Grape. — Sămănașul. — Despre fenuțe etc., scrise toate în limbaj ușor, popular.

Pentru redacție și editură responsabil: Andrei Baiteș. Proprietar: Pentru „Tipografia”, societate pe acțiuni: Iosif Marschall.

Pilulele pentru curățirea sîngelui

ale lui

I. PSERHOFFER

sînt răspândite pretutindenea deja de un lung șir de ani, și foarte puține familii vor fi, în cari se lipsească acest excelent medicament de casă. Aceste pilule sînt recomandate din partea multor medici mai ales contra morburilor provenite din lipsa de mișcare și din înclătărit, cum sînt de es. conturbări în circulația fierii, dureri de ficat, vînturi în stomach, trînji, și alte asemenea. În urma însușirii lor curățitoare de sânge, aceste pilule au binefăcător efect și la anemie și morburilor provenite din ea, cum sînt nervoase dureri de cap, gâlbinarea etc. Pilulele acestea au avantajul, că curează lin, fără a provoca dureri, și astfel pot fi luate chiar și de cele mai gingașe persoane și chiar și de copii. 1 cutie cu 15 pilule costă 21 cr., 1 tub cu 6 cutii 1 fl. 5 cr. La trimiterea înainte a sumei, împrennă cu expedarea liberă de porto costă: 1 tub 1 fl. 25 cr., 2 tuburi 2 fl. 30 cr., 3 tuburi 3 fl. 35 cr., 10 tuburi 9 fl. 10 cr. Aclui inviațiuni de folosire.

Unica reprezentanță și depou principal de expedițiune:

Farmacia lui I. Pserhofer,

Viena, I, strada Singer nr. 15.

Din cauza mării răspândiri pilulele acestea se contrafac în cele mai variate forme și numiri, de aceea fiecare se ceară expres pilulele pentru curățirea sîngelui, ale lui I. Pserhofer, care numai în acel cas sînt veritabile, dacă pe fiecare cutie este imprimat numele „I. Pserhofer” în scrisoare roșie.

Au sosit tocmai acum!

toate soiurile de

ape minerale,

umplătura proaspătă,

cu cele mai ieftine prețuri.

[181] 3—3

Totodată recomandă vinurile sale escelente-naturale de masă și desert

„Concordia”,

societate comercială pe acții în Sibiu.

Un tîner român

care știe bine limba maghiară și are scrisoare bună, se primește pe timp mai îndelungat numai decât ca adjunct de notar în cancelaria notarială a subscrisului.

Respectivul primește un salariu lunar de 26 coroane și alte accidentii, viptul întreg, cuartir și luminat afară de spălat.

Reflecțanții să se adreseze la subscrisul.

Ioan Bunea,

notar în comuna Căcova, p. u. Orlat, [127] 3—3 comit. Sibiuului.

Deschidere de prăvălie

Sibiu, str. Cisnădiei nr. 30.

Carol Nagy,

croitor pentru militari și civili.

Îmi iau libertatea a recomanda binevoitoarei atențiuni a P. T. public, aranjarea și aprovizionarea prăvăliei mele de croitorie militară și civilă, cu cele mai moderne și mai fine stoffe. Afară de aceasta pun bucurios la dispoziție o colecțiune de mostre a tuturor fabricilor de postav, atât din țeară, cât și din străinătate.

Asigurînd pe on. clientelă despre esecutarea promptă și elegantă a ori-ce fel de haine cu prețurile cele mai ieftine, o rog pentru binevoitorul seu sprigin.

Curățirea petelor și călcarea, cu ferul a hainelor gratis. Cu deosebită stimă,

Carol Nagy,

croitor militar și civil, [124] 2—3 Sibiu, strada Cisnădiei nr. 30.

Apa amară

Francisc Iosif

este unicul mijloc purgativ natural care se folosește cu plăcere.

[93] 7—26

KRISTALY

din izvorul de munte dela băile Sft.-Luca

este cea mai curată, mai gustoasă, mai sănătoasă și cea mai ieftină

apă minerală.

Se află în toate băcăniile și restaurantele mai de seamă.

[398] 21

Recomandată de multe sute de medici renumiți.

Renumitele semințe ale lui

Mauthner

au pe fiecare pachet numele: **Semințele Mauthner.**

Sînt a se refusa ori-ce altă semințe, cari nu au acest nume pe pochet.

Semințe pentru economie și grădini

mai bune și mai sigure de înclătire nu sînt altele decât acelea cari le livrează de 27 de ani

Edmund Mauthner,

magazin de semințe, lîferantului curții ces. reg în Budapesta.

Comptabilitatea / VII, Rottenhiller-utca 33.

și magazinul / (Stațiunea tramvaiului electric).

Localul de / VI, Andrássy-ut 23.

vînzare / (vis-à-vis de operă).

La cerere se trimite catalogul principal (226 pag.)

gratis și franco. [61] 9—10

